

**Historia De Vita, Moribus, Rebus Gestis, Studiis Ac
Denique morte Praedicatorum Lutheranorum, Doct.
Martini Lutheri, Philippi Melancthonis, Matthiae Flacii
Illyrici, Georgii Maioris, et Andreae ...**

Complectens ortum, progressum [et] incrementa, tum arcana plurima
hactenus non prodita, omnium penè huius temporis haeresum

... Vita ... Philippi Melancthonis. Matthiae Flacii Illyrici. Georgii Maioris, Et
Andreae Osiandri

Ulenberg, Kaspar

Coloniae Agrippinae, 1622

I. Noua hæresis Lutheran. Hamburgi per Aepinum excitata. II. Palatinatus
caluinizat autore Melancthone Lipsiam ad examen alumnorum euocato.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65643](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65643)

ANNO Melanchthon, qui Flacium huius consilij au-
1559. torem fuisse nouerat, vt illatam contume-
 Melanch- liam insigniter vindicaret, in caput illius
 thon totā vniuersum Academiae VVittēbergensis gre-
 Academia gem scholasticum concitauit, cuius nomine
 Witten- scriptum quoddam anno 1559. diuulgatum
 berg. in Flacium prodijt, adeo virulentum & maledicum, vt
 concitat. in hoc genere post Lutheri scripta nihil ma-
 Eius scri- gis asperum, ac venenatum in lucem prodi-
 ptum ma- isse videatur.
 ledicum.

CAPVT XXIV.

- I. *Noua haeresis Lutheran. Hamburgi per AEpinum excitata.*
- II. *Palatinatus caliginizat autore Melanchthone Lipsiam ad examen alumnorum euocato.*
- III. *Melanchthon feбри correptus.*
- IV. *Decumbens grauiter de varijs sermocinatur.*
- V. *Mors eius, sepultura & orationes in funere habita.*

Hæresis
Luthera-
norū Ham-
burgi.

Dogma Io.
Æpini de
Christi de-
centu ad
inferos.

SV B hoc tempus Hamburgi nouum in-
 ter Lutheranos certamen exarsit, de de-
 scensu Christi ad inferos; quod eousque
 studio dissidentium incruduit, vt Senatus
 istius vrbs academiam VVittenbergensem
 putarit super hac controuersia consulendā.
 Erat Hamburgensis Ecclesie Lutheranorū
 ritū Superintendens Ioannes AEpinus, qui
 Christum asserbat nō modo descendisse ad
 inferos, sed & pænas ac tormenta damna-
 torum

torum istic in anima sustinuisse. Huic plerique se concionatores opposuerunt, qui dogma illud, velut horrendam blasphemiam detestabantur. Cumque res magno animorum ardore ageretur, Consules & Senatus negotio componendo manum admouerunt, conditis quibusdam aphorismis, vel articulis de hoc argumento, quos velut normam credendi concionatoribus proponēdos censuerunt, eorumque sententiam inquirēdam. Ne quid autem inconsultò facere viderentur, datis ad VVittenbergenses litteris tria quædam ad deliberandum proposuerunt: Primum fuit, An Theologi probandam censeant inchoatam agendi rationem in proponendis articulis? Alterum, quæ sit ipsorum sententia de dogmate controuerso? Tertium, Si qui forsitan institutam inquisitionem defugiant, quid in eos sit statuendum? aut quid aliud agendum in hoc negotio videatur.

Respondit Vniuersitatis nomine Melanchthon in hanc ferè sentētiā: Pertinere prorsus ad curam senatus, vt Ecclesia rectè doceatur, & ne dissidia serantur. Ideoque piè recteque factum, quod instituta sit de restituenda concordia deliberatio. Interim optare se dicunt, non tam multos esse propositos articulos, quorum nonnulli, si agitentur, magnas sint disputationes parituri. Ad controuersiam ipsam quod spectet, expectare se sententiam aliorum, ad quos de ea scripserint, scilicet vt collatis iudicijs certum quid

ANNO
1559.

Aphorismi
Hambur-
genfium.

Eorum ad
Wittēber-
genfes lit-
teræ.

Tria capi-
ta delibe-
rationis.

In ep. sel.

p. 491.

Witten-
bergenfiū
respōfio ad
primum
caput.

Ad secū-
dum caput
de dogma-
te contro-
uerfo.

z 5 respon-

ANNO
1559.

Lutheri
sententia
de descen-
su Christi
ad inferos.

respondere possint; ne postea diuersitas opinionum dissidium inflammaret. Lutherum cunctanter ad hunc articulum explicandum accessisse; quem tantum ad Christi victoriam accommodarit. Interim dolores inferorum, de quibus psalmi loquuntur, non restringendos esse tantum ad tempus post animæ separationem: Quosdam etiam in hac vita degustare sensum iræ diuinæ: Qui dolor singularis in filio Dei fuerit, & maior quam in vllis vnquam sanctis; cùm integrè magnitudinē iræ Dei aduersus nostra peccata senserit tuleritque; nec illius doloris magnitudinē ab hominibus aut angelis comprehendere posse, vel sustineri. Demum consilij sui summam explicant in hunc ferè modum: Cùm cōstet, dissensionem tantum esse de cruciatibus animæ Christi post separationem à corpore, rogare se, dicunt, ne deinceps inquisitio particularis ad conscriptos articulos vrgeatur, vel occasio quærat alterutros eijciendi. Censuisse Lutherum, quæstionem hanc de pœnis animæ Christi post mortem non esse mouendam. Itaq; mandandum vtriq; parti, vt expectent aliorum etiam iudicia, ac interea in concionibus, in scholis, aut alijs publicis congressibus omittant mentionem huius quæstionis in vtraq; parte. Interim non aboleri articulum de descensu Christi ad inferos; sed omitti tantum inquisitionem eius particulæ, de animæ Christi separatæ cruciatibus apud inferos: de qua Lutherus non inqui-

inquirendum iudicari. Hæc Melanchthon. ANNO

Initio huius eiusdem anni 1559. ad 12. Feb. 1559.

obijt Ottho Henricus Elector Palatinus, Mors Otthonis Hæ-
 qui Fridericum Tertium decimo gradu ag- rici Palati-
 natum in Electoratu successorē habuit. At- ni.

que hic non diu post exploso Lutheranismō Frider. III.
 Calvinismum in Palatinatū induxit: Quod succedit.

imprimis Melanchthonis culpa cōsilioq; fa-
 ctum Lutherani quiritantur. Ea verò res ad
 hūc modū gesta est. Irreperant sub Otthone Calvinistæ
 Henrico Calvinistæ quidā, vel Sacramētariæ in Palati-
 factionis homines in Academiā Heidelber- natum ir-
 gensēm; inter quos primi nominis fuerūt Pe- repunt.

trus Boquinus, & Gulielmus Clebitius. Hi cū Palatini ad
 proderent Sacramētarium Spiritum, ab Hef- Melancht.
 husio cæterisq; Lutheranis reprehensi atque litteræ de
 oppugnati fuerunt. Vnde certamen exarsit controuer-
 inter utrosque, & satis acre quidem, quod sia.

nouum Electorem vehementer sollicitum
 habuit. Igitur vt sedaret motus istos, litte-
 ras dedit ad Melanchthonem, eiusque iudi- *Sur. in com.*
 cium de hac cōtrouersia, & quomodo com- *pag. 539.*
 ponendum sit dissidium, exquisiuit; vnaque
 scriptam Heshulij Clebitijq; confessionem
 de cœna Domini transmisit.

Melanchthon eum in modum respondit, Melancht.
 vt Sacramentarijs potius, quam Lutheranis pro Calui-
 addictum sese non obscuris indicatijs osten- nistis re-
 deret. Lutheri sententiam de Euchari- spondet.

stia iam pridem animo repudiauerat, & *Peuc. apud*
 secretò transfugerat ad castra Sacramen- *Reut. nar-*
 tiorum, quos anno 1530. in Augusta- *rat. de Mel.*
pag. 339.

na Con.

ANNO 1559. Sacramentarium virus prodit.

Flacianos odio habet.

Palatinum in eisdem concitat.

Melancht. causã dat hæresi Calvinianæ in Palatinatu.

na Confessione verbis expressis anathemate notarat. Itaque totus nunc eam in partem inclinavit, & in hac epistola satis apertè prodidit Sacramentarium virus, quod multis annis publica Lutheranismi professione velatū occultauerat. Iam verò & Heshhusium, cæterosque Lutheranos, qui Heidelbergæ cum Sacramentarijs dimicabant, vehementer oderat, quod de grege Flacianorum essent; à quibus per annos decem continuos & amplius, petulanter sese, & acerbè summaque cum cõtumelia meminerat exagitatum. Hanc igitur iniuriam vindicandæ nactus occasionem, in Flacianos cõcitauit principem, qui consilium illius secutus, Heshhusium & Clebitium, vtriusque factionis capita loco mouit, & Calvinistas deinde fouendos suscepit. Ita Melanchthon iam morti vicinus (nam paucis mensibus superuixit) vnis litteris insignem hanc Germaniæ prouinciam ab Augustana Confessione diuulsit, eamque Sacramentarijs dedit occupandam. Nam Elector princeps ipsius autoritate permotus, homines istius factionis in academiam Heidelbergensem inseruit; ex qua deinde contagio hæc post Melanchthonis obitum, in Palatini ditiones omnes dimanauit, Lutheranis frustra calcitrantibus, qui non dubitanter asserunt, sanguinem eorum, qui hausto Sacramentarium veneno in Palatinatu per-eunt, de Melanchthonis manibus in die iudicij requirendum.

Agebat

Agebat Melanchthon cum ad Palatinum scriberet, annum ætatis sexagesimum tertiū, quem vulgo climactericum appellant. Hunc cum paulò post, anno sequente scilicet 1560. 16. Februarij compleuisset, iamque pericula climacteris istius omnium in vita periculosissimi superasse videretur, attenuari deinceps corpus, & vires paulatim deficere cœperunt. Exeunte Martio, mandatu principis Electoris Lipsiam euocatus fuit ad examen alumnorum, quos in Vniuersitate sustentabat Princeps. Huic examini Melanchthon ab annis aliquot præesse consueuerat: Itaque VVittenberga profectus trigesimo Martij venit Lipsiam, & negotium sibi commissum vnà cum alijs de more peregit. Quanquam verò tenui iam erat valetudine, cum iter ingrederetur, paulo debilior tamen ad suos redijt, quam exierat; idque ex aëris intemperie forsan, & vectatione, quæ solito illi molestior accidit.

Redijt verò VVittenbergam Aprilis die quinto, & biduo post ad languorem accessit febris tertiana, vel hemitritæa potius, vt postea deprehensum est, cuius septimo paroxismo tandem ad 19. Aprilis extinctus fuit. Ab initio morbi mortem illi præfagiuit animus, quemadmodum Lutherani commemorant; Imprimis eum terruit eclypsis in æquinoctio istius anni; tum Saturni Martisque coniunctio, quam imminere nouerat, de qua sequentibus diebus frequenter loquebatur, stultè

ANNO
1560.

Ann. 1560.
Annus 63.
climactericus.

In Narrat.
VVitt. de
obitu Philippi c. 1.

Melancht.
Lipsiā euocatur ad
examen alumnorū.

III.

VVittenbergam redit, vbi tertiana febris laborat.

Terriculamenta Melanchth.